

economisch leven in een land als Nederland (over die hulp zullen wij in het volgende hoofdstuk schrijven) – veel van wat Nederland in eerste instantie nodig had, kon slechts door of met medewerking van *Shaef* geleverd worden en *Shaef* moest ook bemiddelen wanneer de Nederlandse regering (men denke slechts aan de troepentransporten naar Australië en Nederlands-Indië) wenste te beschikken over de Nederlandse zeeschepen die tot zes maanden na Japans capitulatie, d.w.z. tot midden februari '46, ressorteerden onder de *Combined Chiefs of Staff*.

Ten tweede werd de overheid na de bevrijding van het gehele land geconfronteerd met een overstelpende hoeveelheid urgente problemen, waarvan de hulpverlening aan het hongerende westen wel het meest urgent was. Wij zullen hier van al die problemen geen opsomming geven; zij bestreken praktisch alle terreinen van het openbare leven – enkele van de belangrijkste zoals de zuivering en het oppakken van alle 'foute' elementen zullen nog uitgebreid ter sprake komen.

Ten derde was er het harde feit dat aanvankelijk van het normale overheidsapparaat geen leiding kón uitgaan. Het gehele binnenlandse bestuur moest gezuiverd worden – in alle gemeenten benoorden de rivieren moesten de 'oude' burgemeesters en wethouders hersteld of moesten nieuwe benoemd worden en voor de bestuurders van de provincies benoorden de rivieren gold hetzelfde. Ook de departementen van algemeen bestuur moesten gezuiverd worden – ze waren bovendien als gevolg van de moedwillige decentralisatie waarmee de bezetter eind '42 een begin had gemaakt, lelijk verstrooid geraakt: het grootste deel van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening zat in Amersfoort, Binnenlandse Zaken, Justitie, en Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen zaten in of bij Apeldoorn, Financiën zat in Deventer, Koloniën in Zutphen, Defensie (d.w.z. het Afwikkelingsbureau) in Velp, Waterstaat in Utrecht, Sociale Zaken in Amsterdam – het duurde geruime tijd voordat de desbetreffende ambtenaren, voorzover niet 'gestaakt' of 'geschorst', weer in Den Haag aan het werk waren (Drees had de verschillende afdelingen van Sociale Zaken pas in november '45 weer in één gebouw aldaar bijeen). Zeker, van de meeste departementen waren in mei-juni '45 in Den Haag al weer kernen aanwezig¹ waarover de ministers en de secretarissen-generaal konden

¹ Niet evenwel van, bijvoorbeeld, Verkeer en Energie; de minister van dat departement, ir. van Schaik, begon zijn werkzaamheden in een kamer van Buitenlandse Zaken die hij met zijn secretaris-generaal moest delen.